

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ABU RAYHON BERUNIY
NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G'OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK”

УРГЕНЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБУ РАЙХАНА БЕРУНИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ
И ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ
СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

IN THE NAME OF
ABU RAYHAN BERUNI
URGANCH STATE UNIVERSITY

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION,
AND ECONOMY IN THE FIELD OF
CONSTRUCTION AND
ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
REPUBLICAN CONFERENCE

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
1-TO'PLAMI

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A. Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusuf, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhamedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

sohasida investitsiyalarni boshqarish samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2023). Uy-joy qurilishi sohasida investitsiyalar hajmi va tarkibi bo‘yicha hisobot. Toshkent: Davstatqo‘m nashri.
2. Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi vazirligi. (2023). Uy-joy qurilishi sohasidagi investitsion loyihalar monitoringi. Toshkent: QUMXV axborot byulleteni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–60-sonli farmoni. (2022). 2022–2026-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi. Toshkent: Prezident matbuot xizmati.
4. Asian Development Bank (ADB). (2022). Housing Sector Development in Central Asia: Challenges and Opportunities. Manila: ADB Publishing.
5. World Bank. (2021). Public-Private Partnerships in Housing and Infrastructure: Global Best Practices. Washington, DC: World Bank Group.
6. Nurimbetov, R. I., & Allasugirov, N. B. (2023). Qurilish sanoatida investitsiya samaradorligini oshirish mexanizmlari. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti ilmiy jurnali, 4(2), 56–64.
7. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (2020). Housing 2030: Effective policies for affordable housing in the UNECE region. Geneva: UNECE.

URGANCH SHAHRIDAGI AVTOBEKATLARNI LOYIHALASH TAMOYILLARINI TAKOMILLASHTIRISH

A.A.Qutliyev

Abu Rayhon beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish” kafedrası
dotsenti, t.f.f.d., Hamid olimjon ko‘chasi, 14-uy

M.I. Sobirova

Abu Rayhon beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish” kafedrası
magistri, Hamid olimjon ko‘chasi, 14-uy

Annotatsiya

Mazkur maqolada Urganch shahrida jamoat transporti tizimini rivojlantirish doirasida avtobus bekatlarini loyihalashning zamonaviy tamoyillari tahlil qilinadi. Xalqaro tajriba, mavjud holat va shahar infratuzilmasi xususiyatlari asosida muammolar aniqlanib, ularni hal qilish bo‘yicha takliflar ilgari suriladi. Asosiy e’tibor qulaylik, xavfsizlik, funksionallik va shahar estetikasi bilan uyg‘unlik tamoyillariga qaratilgan.

Аннотация

В данной статье анализируются современные принципы проектирования автобусных остановок в рамках развития системы общественного транспорта города Ургенч. На основе международного опыта, текущего состояния и особенностей городской инфраструктуры выявляются проблемы и предлагаются пути их решения. Основное внимание уделено принципам удобства, безопасности, функциональности и гармонии с городской эстетикой.

Annotation

This article analyzes modern principles of designing bus stops within the framework of developing the public transport system in Urgench city. Based on international experience, the current situation, and the characteristics of the urban infrastructure, existing problems are identified and proposals for their solution are presented. The main focus is placed on the principles of convenience, safety, functionality, and harmony with urban aesthetics.

Kalit so‘zlar

Jamoat transporti, avtobekat, transport infratuzilmasi, taktil elementlar, ko‘cha yo‘l tarmog‘i.

Ключевые слова

Общественный транспорт, автобусная остановка, транспортная инфраструктура, тактильные элементы, улично дорожная сеть.

Keywords

Public transport, bus stop, transport infrastructure, tactile elements, street and road network.

Kirish

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasi, xususan, Xorazm viloyati markazi Urganch shahrida transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish bo‘yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirildi. Jumladan, yangi “Zhong Tong” rusumidagi 80 ta zamonaviy avtobuslar joriy etildi, yo‘lovchi oqimi ikki barobarga oshdi, jamoat transportining qatnov oralig‘i qisqardi. Ammo bu yangilanishlar bekatlarning fizik va funksional holati bilan uyg‘unlashmayapti. Bu esa yo‘lovchilar uchun noqulaylik tug‘diradi va xizmat sifatini pasaytiradi.

1. Mavjud holat tahlili

Urganch shahrida bekatlarning ko‘pi 20–30 yillik eskirgan konstruksiyalar bo‘lib, ularning aksariyatida:

- Zamonaviy shelter (soya-salqin) mavjud emas;
- Platformalar past, avtobusga chiqish noqulay;
- Axborot taxtalari, real-time jadval yo‘q;
- Yorug‘lik va xavfsizlik kam ta‘minlangan.

Shahar hokimiyati tomonidan 2023–2025-yillarda 40 dan ortiq yangi bekatlar o‘rnatilgan, biroq ularning aksariyati oddiy metal karkasli oynaband konstruksiyalar bo‘lib, funksional talablarni to‘liq qondirmaydi.

2. Avtobekatlarni loyihalashning zamonaviy tamoyillari

Dunyo tajribasiga asoslanib, bekatlar quyidagi asosiy tamoyillarga asoslangan holda loyihalanadi:

- **Universal qulaylik (accessibility):** Nogironligi bo'lgan fuqarolar, keksalar va bolalar uchun to'siqsiz kirish, taktil elementlar, past platformalar.

- **Xavfsizlik:** Yaxshi yoritilgan zona, kuzatuv kameralarining mavjudligi, favqulodda holatlar uchun qo'ng'iroq tizimi.

- **Axborot texnologiyalari:** Real-time jadval, elektron tablolar, Wi-Fi, GPS asosida harakatni kuzatish imkoniyati.

- **Ergonomika va estetik dizayn:** Skameyka, soyabon, axlat qutisi, ekologik materiallar, shahar madaniyatiga mos ko'rinish.

- **Transport oqimi bilan muvofiqlik:** Bekatlarning joylashuvi — chorraha oldi yoki orqa tomonida ("far side"), "bus bulb" yoki "turnout" shaklida yo'lga integratsiya qilinadi.

3. Urganch shahar sharoitida qo'llash mumkin bo'lgan yechimlar

Urganch shahrining iqlim, yo'l tarmog'i va demografik xususiyatlaridan kelib chiqib, quyidagi yechimlar taklif etiladi:

- **Platformalarni balandlashtirish va moslashtirish:** "Kassel kerb" texnologiyasi asosida platformani avtobusga maksimal yaqinlashtirish orqali tushish/chiqish qulayligini oshirish.

- **Zamonaviy shelterlar o'rnatish:** Yozgi issiqlikdan va qishki sovuqdan himoyalovchi, soyali, ventilyatsiya va yoritish tizimiga ega bekatlar.

- **Interaktiv axborot tizimi:** Bekatlarda real vaqt jadval ko'rsatkichlari, yo'nalish xaritasi, raqamli ekranlar, mobil ilovalar bilan integratsiya.

- **Estetik va shahar identitetiga mos dizayn:** Urganch shahrining tarixiy, madaniy ko'rinishini aks ettiruvchi dizayn elementlari (masalan, koshinkorlik, yog'och naqshlar).

- **Bekat joylashuvini optimallashtirish:** Piyodalar oqimi, transport harakati va xavfsizlik nuqtai nazaridan optimal joylashuvni aniqlash — masalan, "bus bulb" texnologiyasi orqali bekatni yo'lga yaqinlashtirish.

- Amaliy takliflar

Har bir yangi yo‘nalish uchun alohida bekat loyihasi ishlab chiqilsin.

Urganch shahrida 2025–2027 yillarda bekatlarni bosqichma-bosqich rekonstruksiya qilish dasturi ishlab chiqilsin.

Bekat loyihalari “Toshkent shahri bekat standartlari”ga muvofiq ishlab chiqilsin.

Transport va yo‘l muhandislari bilan birgalikda xalqaro standartlarga asoslangan loyiha konsepsiyalari tayyorlansin.

Bekatlarni “smart-city” konsepsiyasiga integratsiyalash — energiyani tejoychi tizimlar, kuzatuv kameralari, mobil aloqa bilan uyg‘unlashtirish yo‘lga qo‘yilsin.

Xulosa

Urganch shahrining jamoat transporti rivojlanayotgan bo‘lsa-da, bekatlarning fizik va funksional holati bu jarayonga to‘liq moslashmagan. Mazkur maqolada taklif qilingan loyihalash tamoyillari va xalqaro yondashuvlar asosida yangi bekatlar shahar estetikasiga uyg‘un, xavfsiz va qulay bo‘lishi mumkin. Bu esa nafaqat yo‘lovchilarning hayotini yengillashtiradi, balki butun shahar infratuzilmasining samaradorligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. M. Z. Zuparov, T. G. Raximov va B. N. Raximov, Elektroakustika asoslari, Toshkent, 2018, 241 bet.
A. Mamajonov, M. O. Sattorov va D. V. Xakimov, O‘lchash usullari va vositalari, Toshkent, 2020, 254 bet.
2. J. Azimov va Xamroev, Jizzax shahri Sharof Rashidov ko‘chasida avtotransport shovqiniga ta’sir qiluvchi omillar tahlili va shovqindan himoyalash usullarining tashkil etilishi, 1079 b, 2021, DOI: 10.24412/2181-1385-2021-11-1079-1088.
3. N. D. Rashidov va F. A. Abduvaxobova, Avtotransport shovqinining shahar muhitiga va aholi salomatligiga ta’siri tahlili, ERUS, 2022-yil, 3-son, 207-bet.

4. S. S. Yuldosheva, Shahar transport shovqini va uning inson organizmiga ta'sirini gigiyenik baholash, Golden Brain, 2023, 1-son, 10-qism, 500–503-betlar.

A. Dushanov va Sh. T. Iskandarova, Umumiy gigiyena, Toshkent, 2008, 476 bet.

5. M.Jabbarova, Q.Usmonov “Avtotransport vositalaridan chiqayotgan shovqin darajasining atrof-muhitga bo'lgan ta'sirini o'rganish tamoyillari” Problems of architecture and construction (T.1,Выпуск 2, сс.15-19).
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15037393>

**URBANIZATSIYA JARAYONIDA SHAHAR KO'CHA-YO'L
TARMOG'INI REJALASHTIRISHDA, SHAHARLARNI FUNKSIONAL
ZONAGA AJRATISHNING AXAMIYATI (URGANCH SHAHRI MISOLIDA)**

Durdiev Xurshid Davronbek o'g'li
Toshkent davlat transport universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada mamlakatimizdagi barcha turdagi yo'llar orqali yuk va yo'lovchilarning manziliga yetkazilishi, dunyoda va respublikamizda shahar aholisining o'sishi, hududlarni funksional zonalarga ajratilishi, shahardan esuvchi shamol yo'nalishi, shaharni gorizantaliga kengaytirish masalalari bo'yicha takliflar keltirilgan.

Аннотация

В данной статье представлены предложения по вопросам доставки грузов и пассажиров по всем видам дорог в нашей стране, роста городского населения в мире и в нашей республике, разделения территорий на функциональные зоны, направления ветра, дующего из города, расширения города по горизонтали.

Annotation

This article presents proposals on the delivery of goods and passengers along all types of roads in our country, the growth of the urban population in the world and in our republic, the division of territories into functional zones, the direction of the wind blowing out of the city, and the horizontal expansion of the city.

Kalit so'zlar

Shahar ko'cha-yo'llari, urbanizatsiya, funksional zonalar, shamol yo'nalishi.